

ספרי' — אוצר החסידים — לויבאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן
מליובאוויטש

ח נ ו כ ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, ניו.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושלש לבריאה
מאה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

לעילוי נשמת
בת דודי מרת רייזל (ראזע) ב"ר צבי הירש ע"ה
ריוקין
נפטרה ביום י"ב כסלו ה'תשס"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

יעשה לנו נסים ונפלאות וישועות בביאת משיח צדקנו, אשר לבואו מקווים — קווינו כל היום — בכל יום.

חנוכה ב

אמירת „טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים“, שלא מודגשת בהם מעלתם בתור לומדי תורה — הרי גם בנוגע ל- „זדים ביד עוסקי תורתך“ קשה לפרש כן, כי דוחק לומר ש(כל) אנשי הצבא של מתתיהו ובניו היו „רבנן“ ש, תורתם אומנתם!

[ובפרט ע"פ מחז"ל ש, אילמלא דוד (שהי עוסק בתורה?) לא עשה יואב מל- חמה" (זכותו של דוד (שעסק בתורה) עומדת לו ליואב במלחמותיו של דוד"א), שמזה מוכן, שבעת המלחמה — על תל- מידי חכמים („רבנן“) החוב להתחזק עוד יותר בלימוד התורה, כדי שזכותם תגן על אנשי הצבא הנלחמים, ואדרבה, דוקא בזה תלוי גצחון המלחמה].

ולכאורה צ"ל, שאין הפירוש ב„זדים ביד עוסקי תורתך“, שכל אנשי הצבא היו „רבנן“ ש, תורתם אומנתם, אלא ש- מנהיגי המנצחים במלחמה היו „עוסקי תורתך“.

ויותר נ"ל, ש„עוסקי תורתך“ כאן היינו (לא רק אלו ש, תורתם אומנתם,

א. בתפלת „ועל הנסים“ שאומרים בימי חנוכה „מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך“. וכבר תמהו מפרשי התפלות, ששלשת הסוגים האחרונים („וטמאים כו“) ורשעים כו וזדים כו“) „לכאורה אין זה מפעולת הנס, דטומאה וטהרה ורשעים וצדיקים וזדים ועוסקי תורה אינם מ- עיני גבורה וחולשה לחשוב התגברות הטהורים על הטמאים לנס“.

יש שתירצו ע"פ מאמר חז"ל „מאן חולין רבנן“ („דאפילו בבריאותן הן תשושי כח מפני שהתורה מתשת כחם“), ונמצא ש, יש גם בענינים אלו גבורה וחולשה וגברו מכח הנס החלשים על הגבורים“ [ולפ"ז אין כאן אלא תוספת ביאור על לפניו „גבורים ביד חלשים“, שזה שבניי היו חלשים אינו מפני שכן הי טבע גופם, אלא להיותם „עוסקי תו- רתך“, שהתורה מתשת כחו של אדם].

אמנם (נוסף לזה שלפי זה אין זה מדגיש גודל הנס, ולמאי נפק"מ מהי טיבת החולשה והגבורה, הרי גם בגוף הענין) לפי פשוטו קשה לפרש כן, כי ענין זה שייך רק לאלה שתורתם אומנתם עד ש, התורה מתשת כחם, כנ"ל, וא"כ, מלבד זאת שעדיין אינו מבואר טעם

- (1) ראה הנוסחאות בזה בסידור אוצר התפלות. ועוד.
- (2) ל' פירוש „דובר שלום“ בסידור הנ"ל.
- (3) דובר שלום שם.
- (4) נדרים מט, סע"א.
- (5) ל' הר"ן.
- (6) סנהדרין כו, ב.

(7) בפרמ"ג א"ח סתרפ"ב (משב"ז) סק"א (נעתק בעץ יוסף בסידור הנ"ל), „וטמאים ביד טהו- רים ע"פ מ"ש בוהיק מפני מה עכרים גבורים כו“ בודאי ע"פ נס הי"ן [וראה גם שיחת ש"פ מקץ תשכ"א — ע"פ ע"ח (שמ"ב ספ"ד — הובא בתניא פי"ו, סע"ב). פכ"ד (ל, א). ועוד]. כל מעשה עוה"ז קשים ורעים והרשעים גוברים בו]. — אבל לכאורה אין זה פשוטו (שהרי פשוט שהיו גבורים מבניו (ובמשך כל הדורות) כו) אלא ע"פ פנימיות ה- עינים.

(8) סנהדרין מט, א.
(9) ל' רש"י שם.

בכבוד ובברכה לימי חנוכה מאירים,
מאירים גם בימים שלאחריהם,
בכל ימות השנה

נסים ונפלאות וישועות: ע"פ נוסח הנרות הל"ר בסיומו: להדות ולהלל לשמך הגדול על נס"ך ועל נפלאותיך ועל ישועותיך. [ובתחילתו בשינוי הסדר: על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות. — נתבאר בארוכה בלק"ש חט"ז שיחה א' לחנוכה (ע' 366 ואילך)].
לימי חנוכה מאירים . . בכל ימות השנה: כמו בכל המועדים (ובמכש"כ מהם) שנמשכת מהם הארה על ובכל השנה — ראה לקראת ברכה צת. ב.

(ד) מאיר חייהם תיכף, עוד בהיותם בחוץ, וכנ"ל, עד שנראה לעיני בשר, ואח"כ משתדל כדבעי לקרבם ולהביאם פנימה.

(ה) ועוד זאת, שנרות חנוכה מרמזים בכללות, שאף על פי שבחוץ שקעה החמה והחושך יכסה ארץ —

ביום זכאי דערב ימי חנוכה — שקיעת החמה מזכירה אותו אשר בא הזמן והרגע אשר בורא עולם ומנהיגו מקדשו במצוה חדשה — ולכן מודה להשם ומברך עלי' (גם) ברכת, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה — מצווה אותו להדליק נר חנוכה.

(וא"י) מצות נר חנוכה היא לאנשים ולנשים. אבל נהגו הנשים להוסיף בזה, שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות — חזרות הן בענין ותוכן דנרות חנוכה הדולקות עד שאין להן שייכות לשום מלאכה.

ויהי רצון שהעשי בכל האמור, והרי המעשה הוא העיקר, ובאופן — כלשון הכתוב, ילכו מחיל אל חילי — דמוסיף והולך ואור, כל אחד ואחת בתוך כללות אחינו בני ישראל, תקרב ותמהר קץ חושך גלותנו, וקץ חושך כל העולם,

וכמו, שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, כן במהרה בימינו ממש

כדבעי: ראה כתובות סו, רע"א. שבחוץ שקעה החמה: דנר חנוכה מצווה משהשקע החמה. וראה מאמרים שבהערה ד"ה לאלה אשר. והחושך יכסה ארץ: ישעי' ס, ב. ביום זכאי דערב ימי חנוכה: ראה לקו"ש ח"כ ע' 632 הערה ד"ה ערב ימי חנוכה. מקדשו במצוה... מצווה: כלשון ברכת המצוות: אשר קדשנו במצוותיו וציוונו. וראה תניא פמ"ז (סה), סעיב ואל"ך, וככ"מ.

מצות נר חנוכה היא לאנשים ולנשים: דאשה מדלקת נר חנוכה שאף היא חייבת בה' (שבת כג, א. טורש"ע שם סתרע"ה סי"ג), דאף הן היו באותו הנסי' (שבת שם. וראה טור שם). ויתירה מזו, ע"י אשה נעשה הנס — פרש"י שבת שם ד"ה היו. וראה רשב"ם ספחים קח, ב ד"ה שאף הו. תוס' שם ד"ה היו. תוד"ה שאף הו — מגילה ד, א. ובפיע"ח טוף שער החנוכה: גאלת יין ע"י בת מתתיו". נהגו הנשים... שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות: טורש"ע שם ר"ס עתר. ומהטעמים לזה — לפי שנעשה הנס על ידיהם (מג"א סק"א בשם מט"מ: ט"ז סק"ב).

המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ו. כלשון הכתוב: תהלים פד, ת. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ו אר"ח סקניה ס"א. כל העולם: ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א. שעשה נסים כו': ברכת, שעשה נסים. ולהעיר משייכות ברכה זו לייס כסלו — ע"פ מה שאמר אדה"ו בברוך שעשה נסים לאבותינו הבעש"ט ורבינו הרב המגיד, בימים ההם טורים וחנוכה, בזמן הזה י"ס כסלו — שיחת י"ס כסלו תרצ"ג הג"ל בריש המכתב (לקויד שם ס"א — כא, א), נדפסה גם בתור הקדמה לקונטרס ברוך שעשה נסים הג"ל.

י' וראה לעיל ע' 390 ואל"ך. המר"ל.

אלא) כל לומדי תורה (גם בעלי עסק הקובעים עתים לתורה), שכולם נקראים „עוסקי תורתך". וכדמוכח מזה שכא"א מיש"אל חייב בברכות התורה, כולל הברכה „לעסוקי בדברי תורה".

[ועוד יש לומר, שהלשון „עוסקי תורתך" (ולא „לומדי תורתך") כאן לא בא להדגיש אופן ההתעסקות בלימוד התורה, אלא כולל גם עסק המצוות שהוא תכלית הלימוד (לימוד המביא לידי מעשה). וזהו שנקי „עוסקי" (לא „לומדי"), כי „לומדי תורתך" היינו אלו הלומדים תורה, שזה שייך לשכלו והבנתו של האדם; משא"כ עסק בתורה מורה שהאדם בכל עניניו וכוחותיו עוסק בתורה, והיינו כשלומד ע"מ לעשות, באופן שכל עשיותיו בכל רמ"ח אבריו יהיו ע"פ הוראות התורה.

ועפ"ז מתורצת בפשיטות קושיית ה' מפרשים, „למה אומר זדים ביד עוסקי

- 10) כפי נוסח אשכנז (טור א"ח סמ"ז. מג"א א"ח שם סק"ג) — משא"כ נוסח ספרד (וכן הוא נוסח אדה"ו בסידורו), על דברי תורה.
- בבית שם ד, לעסוק בדברי תורה קאי על „ה' עמל והטורח" נד"ת (ובס"ז א"ח שם סק"א, דרך משל ומתן של פלפול כו"). וראה פרמ"ג שבהערה 7). אבל עכצ"ל דקאי על אופן העמל והטורח שהוא בהישג ידו של כא"א מיש"אל (שכא"א חייב בברכה זו).
- ובכל אופן מצינו בכ"מ הל', עוסק בתורה ב' נוגע ללימוד סתם (ראה לדוגמא סנהדרין צט, סע"א (הובא בתניא פ"א) ועוד).
- 11) ולהעיר מהנוסח בסידור רס"ג, ומזידיים ב' כף עושי תורה. וברמב"ם סדר תפלות (בסוף ס' אבה) — ע"פ מהדורת אפ"ח — „פרשעים ביד עושי תורתך".
- 12) אבל להעיר מאבודרהם (הובא בב"י ל' טא"ח שם) בהחילוק בין ב' הנוסחאות, לעסוק בדברי תורה או „על דברי תורה".
- 13) ארחות חיים (הל' חנוכה אות כב), הובא

תורתך ולא אומר דבר והיפוכו כמו ש' אמר בכל האחרים — כי לפי הג"ל גם בבא זו היא „דבר והיפוכו", ד„עוסקי תורתך" הם המקיימים את מצוות התורה, היפך ה„זדים", העוברים בזדוני' על ציווי התורה].

והדרא קושיא לדוכתה — מהו הנס ב„מסרת... טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך"?

ב. לכאורה י"ל, דמ"ש „וטמאים ביד טהורים כו" קאי על מ"ש לפני' — „כש' עמדה מלכות יין הרשעה על עמך ישר' אל להשיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך", דהיינו (לא מלחמה כפשוטה, אלא) גזירות על הדת, מלחמה רוחנית: ומזה מובן, שתיאור נצחונם של ישראל שלאח"ז, צריך לכלול לא רק את נצחון מלחמת אנשי הצבא, אלא גם (ואדרבה, בעיקר) את הנצחון הרוחני, התגברות על הגזירות וביטולן. ולכן אומרים „וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך", להדגיש ולתאר את נצחונם הרוחני של ישראל (אף ש„אין זה מפעולת הנס").

אבל לכאורה דוחק לפרש שפרטים

- בכ"י לטא"ח סתרפ"ב. ועוד.
- ומה שתירץ שוהו „דרך הפסוק... דכתב (תהלים קיט, נא) זדים הליצוני עד מאד מתורתך לא נטיתי" — הא גופא צ"ב: (א) מדוע נקט כתוב זה דוקא. (ב) מדוע לא נקט הקרא דבר והיפוכו (ראה דברים אחרים להחיד"א דרוש ל"ב — קסז, ד ואל"ך).
- וראה עוד תירוצים באל"י רבה, פרי"ת ועוד א"ח שם.
- 14) בפרי"ח שם (בשם הא"ח וב"י), ולא אמר... זדים ביד עניים, ומשמע שמפרש ד, זדים היינו גסי הרוח. אבל לכאורה בפשטות קאי על העושים במזיד כו' נגד התורה (כבפנים). וראה נוסח הרס"ג והרמב"ם הג"ל הערה 11.

אלו שאומרים בהמשך ל„ועל הנסים כו“ אינם בכלל הנסים והנפלאות „שעשית לאבותינו בימים ההם“.

ויש לומר הביאור בזה: ידוע מדברי הימים ההם, שאף שהגזירות נגד דת ישראל („להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך“) נגזרו ע״י „מלכות יון הרשעה“, שהם „גזרו גזירות על ישראל ובטלו דתם ולא הניחו אותם לעסוק בתורה ובמצות כו“„ מ״מ היו כו״כ מבנ״י (המתיוונים) שהצטרפו להיוונים (נוסף על אלה שעשו כן מפני האונס), ועד שמיעוט מבנ״י נשאר שלימים בגלוי עם ה' ותורתו.

ואולי י״ל, שהכוונה בשלשת העניינים הנ״ל („טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך“) היא למתיוונים מבנ״י, היינו, שנוסף על הנס שבני חשמונאי גברו על מלכות יון (כ- אופן ד, מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים), הנה עוד זאת, שנמסרו לידם גם ה„טמאים“ . . ורשעים . . וזדים“ מבנ״י גופא״.

זהו מגדיל ביותר את הנס – ומשתי הבחינות: הן נצחון המלחמה כפשוטו, וכמובן כפשטות גודל הנס כאשר מבנ״י היו לצים של היוונים, ומ״מ נצחו ה„טהורים“ . . צדיקים . . עוסקי תורתך; והן מצד רוחניות העניינים, זה שהקב״ה עשה לישראל נס זה [שזהו תוכן אמירת „ועל הנסים“, להדגיש שלא היה זה נצחון טבעי אלא נס שנעשה ע״י הקב״ה,

15) ל' הרמב"ם ריש הל' חנוכה.

16) ובאל"י רבה (אריז' שם) פ"י כן התיבות זדים ביד עוסקי תורתך, ד' זדים" קאי על פריצי ישראל שבאותו זמן.

17) אלא מפני כבודם של ישראל לא מזכירים בפירוש שקאי על כנ״י.

„ואתה ברחמך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת כו' דנת כו' נקמת כו' מסרת כו'“ – דאע״פ שכמה מישראל לא היו ראויים לנס זה, מ״מ התחשב הקב״ה עם המיעוט שהיו „טהורים“ . . צדיקים . . עוסקי תורתך“ ועשה להם נס זה.

ג. ולפי פירוש זה (ש„מסרת כו' טמאים כו' ורשעים כו' וזדים כו'“ קאי על המתיוונים מבנ״י), יש לבאר ג״כ הא דנקט ג' תוארים אלו דוקא, באופן של „דבר והיפוכו“ (כנ״ל ס״א) – „טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך“ – כי הניגוד בג' דברים אלהי שייך (לאמיתתו) רק בבנ״י גופא (ולא בהיחס שבין ישראל לעמים).

כלומר: בהיחס בין ישראל לעמים, לא מתאים כ״כ לתאר האומות כ„טמאים“ . . רשעים . . זדים“ בניגוד לבנ״י שהם „טהורים“ . . צדיקים . . עוסקי תורתך“ – כי גדר טהרה וצדקות ועסק התורה אצל בנ״י הוא מסוג אחר לגמרי מכפי שהם אצל ב״ג ואין זה בגדרם כלל (כדלקמן), ובמילא לא שייך לומר שהם מנגדים לישראל בעניינים אלו (מצד זה שהם „טמאים“ . . ורשעים . . וזדים“), דכשם

18) מש״כ בפ״ע, שהרי העכרים נק' טמאים ורשעים וזדים, כמו שהביא באבודרהם כאן (סדר תפלת חנוכה ופירושה) מקראי „העכרים נקראים רשעים שנאמר (עקב ט, ז) וברשעת הגוים האלה וישראל נקראים צדיקים שנאמר (ישעי' ט, כא) ועמך כולם צדיקים . . העכרים נק' טמאים שנא' (ישעי' נב, א) כי לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא וישראל נק' טהורים וטהרתם (יחזקאל לו, כה) וזדים ביד עוסקי תורתך ע״ש (תהלים קיט, טט) טפלו עלי שקר זדים“.

אבל ע״פ המבואר לקמן בפנים (והערה 27) י״ל, שעיקר גדרם של תוארים אלה שייכים בישראל דוקא, ובקראי הוא שם המשאל כו'.

(א) עצם הדלקת נרות חנוכה מראה – אפילו לעיני בשר – אשר קיום מצות הבורא ית' ממשיך אור אלקי בעולם הזה התחתון. וממנה למדים לכל המצוות, (בלשון הכתוב) כי נר מצוה ותורה אור.

(ב) מצות נר חנוכה היא באופן דמוסיף והולך, בהוספת נר ואור בכל לילה ולילה. והלימוד מזה הוא שאף על פי שבהדלקת נר אחד בליל ראשון חנוכה הרי קיים המצוה בשלימותה, אבל לאחר שעבר יום וקנה עוד חכמה ועוד שלימות, שוב לא מספיק להדליק נר אחד בלילה השני, והוא מוסיף ומדליק – שני נרות, וכן מוסיף עוד נר מידי יום ביומו בימי חנוכה, מליל שני והלאה, שבעת ימים רצופים. וללמדך ג״כ, כנ״ל, שכן צריך להיות בכל עניני נר מצוה ותורה אור בכל שבעת ימי השבוע דכל השנה קיום הציווי דמעלין בקודש – בגלוי, כולל גם העלאה בהשפעת המצוה, תוספת אור בכל סביבתה.

(ג) הדלקת נר חנוכה היא „על פתח ביתו מבחוץ“. והרמז בזה, כמדובר כמה פעמים, שאין להסתפק בהארת והחדרת ביתו בנר מצוה ותורה אור, אלא מחובתו ומזכותו להפיץ אור היהדות, התורה ומצוותיה, גם מחוץ לביתו, להאיר בחוץ וברשות הרבים, בכל הסביבה, ובמיוחד לאלה אשר מאיזו סיבה שתהי' עדיין נמצאים – מבחינת חיים יהודיים בשלימותם – בחוץ,

נרות . . אור אלקי: ראה וחיב קטו, רע״א.

אפילו לעיני בשר: ראה שו״ע שם סתרע״א ס״ו ובני״כ שם. לקו״ש ח״ה ע' 456.

בלשון הכתוב: משלי ו, כג. ושייך במיוחד לנרות חנוכה – ראה פרש״י ד״ה בני״כ, שבת כג, ב (וראה לקו״ש ח״י ע' 143). וראה אריז' להימ״ר ר״פ בהעליתך. תרא מקץ לב, ב: לפיכך קבעו (נס חנוכה) בנרות על שם הפסוק כי נר מצוה כו'. וראה שם לה, ב ואילך. מב, א ואילך. שערי אורה ד״ה ככ״ה בכסלו פנ״ג (כב, סע״א ואילך). שם פנ״ט (כד, סע״א ואילך). אוה״ת חנוכה (כרך ז) תתת, ב ואילך. ג׳ עה״פ (ע' תקעו ואילך). ובני״כ.

באופן דמוסיף והולך: שבת כא, ב. שו״ע שם סתרע״א ס״ב.

לאחר שעבר יום וקנה עוד חכמה: ד״מ״ס ידברו ורובו שנים יודיעו חכמה – איוב לב, ז.

שבעת ימים רצופים: שבעת ימי ההיקף (שׁו״ת הרשב״א ח״א ס״ט), ובכל שבוע ושבעה הם אותם ימי ההיקף שחזרוזו חלילה! (סה״מ תרע״ח ע' רסט. תש״ד ע' 192. וראה לקו״ש שה״ש כה, א).

שכן צריך להיות . . בכל שבעת ימי השבוע דכל השנה: להעיר ממשנת כמ״פ, דמש״כ בכתבי האר״זיל (שער הכוונות דרושי ר״ה) (לפני דרוש א), סידור האר״זיל (עשׁו״ת). מ״ח מ״ס ימי תשובה פ״א מ״ג (בנוגע לז' הימים (רצופים) שבין ר״ה ליוה״כ, שביום הראשון בשבוע שבמים אלו מתקנים ומעלים את ימי ראשון בשבוע דכל השנה שעברה, ועד״ז ביום ב' וכו' – עד״ז הוא גם בנוגע לימי השבוע הבאים – דמזה מובן גם בנדוד׳, בחנוכה.

הציווי דמעלין בקודש: ברכות כח, א. ושׁו״נ ירושלמי בכורים פ״ג ה״ג.

על פתח ביתו מבחוץ: שבת כא, ב. רמב״ם שם ה״ז. וראה טושו״ע שם סתרע״א ס״ה.

כמדובר כמה פעמים: ראה גם מכי נר ה' חנוכה ה'תשל״ד (לקו״ש ח״י ע' 283-84). ערב חנוכה ה'תשל״ד (שם ע' 287). כי כסלו ה'תשל״ח (לקו״ש חס״ז ע' 531 ואילך). עשׁ״ק ערב ימי חנוכה ה'תשמ״ג (לקו״ש ח״ב ע' 632 ואילך). ועוד.

וברשות הרבים: ראה מקומות שבהערה ד״ה על פתח ביתו מבחוץ. וראה לקו״ש ח״כ ריש ע' 643. לאלה אשר . . נמצאים – מבחינת חיים יהודיים בשלימותם – בחוץ: ראה ד״ה מצוה כר באוה״ת חנוכה (כרך ז) תתקמ״א, ב ואילך, סד״ה זה תר״ל, ד״ה זה תשל״ח, סד״ה תיר יתח תרמ״ג (ועוד) בפירוש מאמר ר״ל (שבת שם). עד דכליא ריגלא דתרמודא״.

• נפגס בסה״מ מלוקט חז״ב ע״ת המר״ל.

חנוכה

ב'ה. יום שלישי פ' וישב,
כ"ף כסלו, ה'תשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה עליהם יחי

שלום וברכה:

לקראת ימי החנוכה הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, באתי כמזכיר אודות הוראות עקריות המודגשות במצות נר חנוכה, מצוה ראשונה בהמצוות המיוחדות הקשורות לימי החנוכה. ומהן — באופנה ובמקומה:

יום שלישי: בלשון אדה"ז בנוגע ליום גאולתו בשנת תקנ"ט, יום שנכלל בו כי טוב י"ט בכסליו (אגרות קודש אדה"ז (קה"ת תשי"ג) סי' לת. ויש"ג).
כ"ף כסלו: להעיר אשר יציאת אדמור"ר הזקן מבית האסורים הי' בי"ט כסלו בעת תפלת מנחה, ביאתו לבית החסידים בפטרבורג הייתה יותר מג' שעות לאחריו זה — היינו בכ' כסלו ואז (בבוקר) אמר: ביום הרביעי (כי אז חל י"ט כסלו, כנ"ל, ביום השלישי) כו' נתלו המאורות (שיחת ליל א' י"ט כסלו (סי"ג) ויל"ל ב' כי כסלו (סי"ג) תרצ"ג — לקר"ד כ"ך א כט, א. מ. א.).
כ"ף כסלו: החנוכה: להעיר מהשייכות דימי הגאולה י"ט כ' כסלו לחנוכה — דקבעו על ג"ס השמן (שבת כא, ב ובפרשי שם ד"ה מא'), ד.שמן' מורה על ריזן דריזן דאורייתא — לק"ת שה"ש ב, ד ואילך. ובארוכה — אמרי בינה שער הק"ש פני"ד ואילך. ולהעיר, אשר שלימות הגאולה דאדה"ז, כשחזר מפטרבורג (עיר מאסרו) לויטעבסק, הי' ביום ג' ב' דחנוכה ו.התעכב שם כל ימי החנוכה (שיחת ליל א' י"ט כסלו הנ"ל סי'א — לקר"ד שם י"ב, א). וראה ברכות הנהנין לאדה"ז (פי"ג הי"ה): לא יכרך החולה (ברכת הגומל) עד שיחזור לבריו לגמרי.
כסלו: לפעמים מלא יחיד (מנחת שי' לזכרי' ז, א. וראה תרומת הדשן סי' רל"ג. שדי חמד אסיפת דינים מערכת ג"ט סי'ו סוסי' ותנה, סעי'ג ואילך). ושי"ג. שו"ע אה"ע סקכ"ז סי'ו (ברמ"א). שם סכ"ד).
כסלו: ראה לקוטי לוי' יצחק — אגרות ע' רכ"ג.
נמוזי: ע"ד דאין מוזיון אלא למוזיון (ספרי נשא ה, ב. במדב"ר פי"ז, ו. וראה מכות כג, א).
הוראות: . . במצות נר חנוכה: להעיר משליה (חלק תושב"כ פ' וישב דרוש צ"א יוסף בהגה"ה), אשר חנוכה שייכת ופועלת בכל העולם כולו, עיי"ש בארוכה. ולהעיר מהוראת כ"ק מו"ת אדמור"ר (שיחת ליל ש"ק וישב, כ"ז כסלו, שבת חנוכה תשי"ז — נדפסה בהוספה לקונטרס ברוך שעשה נסים, ברוקלין, תשי"א): מען דאָרף זיך צוהערן וואָס די ליכטלאַך — נרות חנוכה — דערציילן. — ולהעיר מתורת הבעש"ט הידועה (כש"ש הוצאת קה"ת) הוספות סי' זמנא (מלבד הדלקת נ"ח דמוצאי ש"ק ובעש"ק) תיכף משתקע החמה של נר חנוכה. מצוה ראשונה: כי זמנא (מלבד הדלקת נ"ח דמוצאי ש"ק ובעש"ק) תיכף משתקע החמה של היום שלפני היום דחנוכה (שבת כא, ב. רמב"ם הל' חנוכה פ"ד הי"ה. טוש"ע א"ח הלכות חנוכה ר"ס תער"ב). משא"כ אמירת, ועל הנסים" באה לאחריו זה, בתפלת ע"בית, ואמירת הלל — למחרתו. וראה לקו"ש ח"כ ע' 632 הערה ד"ה ובמיוחד מנרות חנוכה. ויש"ג.

שלא שייך אצלם הענין ד, טהורים . .
צדיקים . . עוסקי תורתך" כפי שהם
בכנ"י, כך לא שייך לומר שהם מנגדים
לדברים אלו ועושים הפכם.

והביאור בזה:

גדר טומאה וטהרה («טמאים ביד
טהורים») — ע"פ הלכה — שייך רק ב'
ישראל, כי הגוי אינו מיטמא, ובלשון
הרמב"ם י, «עכו"ם שנגע במת כו' ה"ה
כמי שלא נגע הא למה זה דומה לבהמה
שנגעה במת כו' ולא בטומאת המת בלבד
אלא בכל הטומאות כולן אין העכו"ם
ולא הבהמה מתטמאין בהן, שכוונת
הרמב"ם באריכות לשונו («ה"ה כמי שלא
נגע הא למה זה דומה לבהמה כו"») היא,
דזה שהעכו"ם אין מתטמאין, אין הפירוש
בזה שרק נפקעו בפועל מדין טומאה,
אלא שאינם בגדר טומאה וטהרה, דל'
ענין זה אינם מציאות" שיכול לחול
עלי' שם טומאה, וכמו בהמה שאינה
בגדר זה כלל:

ענין הצידקות (והפכו) בכנ"י תלוי
בקיום תרי"ג מצות שניתנו לישראל
דוקא, משא"כ ב"ג, שענין הצידקות וה'
רשעות הוא רק בקיום ז' מצות שלהם,
שהחילוק בין תרי"ג מצות של ישראל וז'
מצות ב"ג אינו רק במספר המצות (ז' או
תרי"ג) אלא הם שני סוגים שונים ב'
החלט, כמבואר במ"א בארוכה"ג.

[שלכן מצינו שעיקר הענין דשכר

ועונש הוא רק בישראל" כמ"ש י, רק
אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על
כן אפקוד עליכם את כל עוונותיכם",
„איננו" חושש עליהם אם ייטיבו או
יריעו . . וכן ארז"ל" שאני עכו"ם דלא
מפקיד דינא עלייהו" («אין ממהרין מן
השמים לפקוד עוונותם עליהם"»), והיינו
שאין מעשיהם חשובים לפני המקום לה'
חשב חטא, וכמו שארז"ל עה"פ"י, חטא
חטאה ירושלים" — „אוה"ע כו' אע"פ ש'
חוטאין אינו כלום]:

„זדים ביד עוסקי תורתך" — השם
„עוסקי תורתך" שייך רק בכנ"י, שהרי
„עכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה" 28
[דאף שב"נ חייבים ללמוד ההלכות ד'
„שבע מצות דידהו" 28 — מ"מ אינם בגדר
„עוסקי תורתך", שהם רק העוסקים ב'
תורת ה' שניתנה לישראל דוקא], וכיון
שאין העכו"ם בגדר „עוסקי תורתך", הרי
מובן, שאינם גם בגדר „זדים" המנגדים
ל„עוסקי תורתך".

22) וראה (ע"ד החסידות) תרי"ח שמות קע"א, א
ואילך. מאמרי אדמור"ר האמצעי דברים ח"א ע' גא
ואילך. ועוד.
23) עמוס ג, ב.
24) רד"ק עמוס שם. וראה גם ראבי"ע שם.
25) סוטה כא, רע"א. ולהעיר ממחול (כ"ק לת,
א) ז' מצות . . עמד והתירו להן . . כמי שאינו
מצווה ועושה.
26) רש"י סוטה שם. וראה גם ע"ז ד, א (וברשי'
שם ד"ה נפרע ממנו).
27) איכה א, ח. איכ"ר שם. וראה אוה"ת לניך
(ח"ב) עה"פ (ע' א"סב) (ושם) „שלכן נקי ישראל
עברים ששייך בהם עבירה ותשובה", שמוה מובן
שהענין ד"רק אתכם ידעתי גוי" אינו רק לענין שכר
ועונש, אלא לצדם שם עבירה והפכו]. לקו"ש ח"ז
ס"ע 32 ואילך.
28) סנהדרין נט, א. רמב"ם הל' מלכים פ"י
ה"ט.
119) הל' טומאת מת פ"א הי"ג.
20) ראה גם ראב"ד הל' אבות הטומאות (פ"ב
ה"ח), העכ"ם הם כבהמות ואין מטמאין ואין מיטמאין
עם הדומה לחמור כו' ואת כולם ישא רוח כו". וראה
לקו"ש ח"ח ע' 166.
21) ראה לקו"ש ח"ה ע' 159 ואילך. חכ"ד ע'
165. ועוד.

ד. ומכאן עידוד וחיזוק גדול לבני בדורנו זה, שנוסף לזה ש"אתם המעט מכל העמים"³¹, הנה גם מבני גופא, הרי שומרי תומצי בשלימות (ולכל פרטיהו) הם לע"ע מיעוט לגבי שאר אחבני שליט"א, וההתבוננות במצב זה יכולה להביא את האדם לידי יאוש ח"ו, או עכ"פ לגרום חלישות – דכיצד יזכו בני לגאולה האמתית והשלימה שתלוי בתשובה (דאין ישראל נגאלין אלא בתשובה³²), כאשר כמה מישראל עדיין רחוקים מזה?

וע"ז ישנו הלימוד בכ"ש וק"ו מימי חנוכה, דכמו בימי חנוכה שאז היו "טמאים" . . . ורשעים . . . וזדים, ומ"מ ניצחו ה"טהורים" . . . צדיקים . . . עוסקי תורתך, ועד"ז בדורנו, כאשר כמה מ-ישראל שאינם שומרי תומצי בשלימות לע"ע הרי הם "תינוקות שנשבו" – וה"טהורים" . . . צדיקים . . . עוסקי תורתך עומדים על משמרתם במסג"ע על שמירת התומצי, הרי הקב"ה עוזרם וכו' ועד שמביא ישועה והצלה לעולם.

ועוד זאת – שניתן להם הכח להתגבר על אלו שאינם "טהורים כו", כי זה שהטהורים כו' הם המיעוט, זהו בכמות, אבל באיכות הרי הטהורים כו' העיקר, כי להם יש התוקף של קדושה שמקורה בקדושתו של מקום, ואילו תוקפם של "טמאים" . . . ורשעים . . . וזדים הוא גשמי בלבד.

ולכן סו"ס הם המנצחים באופן של "מסרת", שלא זו בלבד שצד הקדושה מנצח, אלא עוד זאת, שהצד שכנגד נחסר ביד הקדושה, שהם נהפכים לטוב, "נכב" שים" תחת שליטת הקדושה, עד שנ"הפכים להיות "טהורים" . . . צדיקים . . . עוסקי תורתך".

(29) ואתחנן ו. ז.

(30) סנהדרין צו. ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז

זאת – "רשעים" . . . וזדים", יצרם התגבר עליהם אז – ומרגישים עצמם "חלשים" ו"מעטים" – הנה עליהם לידע, שהם לאמתתם, "טהורים" . . . צדיקים . . . עוסקי תורתך", וזהו עיקר מציאותם, ועי"ז יתגברו על העבר שלהם,

וכא"ר יבנה את "מקדשו" הפרטי –

(משיחת ש"פ מקץ תשל"ב)

לקו"ש ח"ל ע' 209

בשורת הגאולה

נד.

האמור לעיל שייך במיוחד לתקופתנו זו – שהתקוה והאני מאמין בכל יום שיבוא היא ביתר שאת וביתר עז, ועד שנראה במוחש הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

המצוה שיש לה סגולה מיוחדת לקרב את הגאולה, היא מצות הצדקה – "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"¹.

ומזה מובן שיש להוסיף עוד יותר במצות הצדקה, ומה טוב שההוספה בצדקה תהי' תיכף ומיד, כדי שגם הגאולה (שבאה ע"י מצות הצדקה) תבוא תיכף ומיד.

ובפרט שכי"ן ש"אין גו' אתנו יודע עד מה"ה, הרי יתכן שהדבר היחיד שחסר להבאת הגאולה אינו אלא נתינת מטבעות אחדות לצדקה!...

ובלשון הרמב"ם² – פס"ד להלכה – "צריך כל אדם שיראה עצמו . . . וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב . . . עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה", היינו, שפעולתו של יהודי אחד, מבוגר או ילד, שנותן פרוטה אחת לצדקה, גורמת לו ולכל העולם, תשועה והצלה דגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת נר א' דחנוכה תשנ"ב – במעמד פרסומי ניסא' עולמי)

(1) בי"ב י"ד, א. וראה תניא פל"ו.

(2) תהלים עז, ט.

(3) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

(31) ברכות לה. ב.

(32) אבות פ"ב מ"ב.

(33) משלי ג, ו.

(34) תרומה כה, ח.